

Aradi Margit, színésznő, sz. 1889. aug. 28-án, *Budapesten*. Színipályára lépett 1907-ben.

Aradi Sándor, színész, sz. 1843., megh. 1891. szept. 3. 1863. jún. 5-én kezdte pályáját *Szigeti* Imre társulatánál. Igazgatói voltak: *Bogyó* Alajos, *Jakab* Lajos, *Völgyi* György, *Dombay* Mihály, *Zajonghy* Elemér, *Fábián* László stb. 1890. febr. 3-án jubilált Nyitrán a *Sátánleánya* c. vj.-ban, pályája 27 éves fordulója alkalmával. — *Neje*: *Orosz* Kata, színésznő, sz. 1860-ban, *Dunaszerdahelyen*. *Balogh* Györgynél lépett fel első ízben, 1877. nov. havában. 1896. jan. 1. vonult nyugalomba.

Aradi színészet. A vidéki színészetnek kulturális szempontból is egyik számottevő középpontja volt az aradi. Tartalmas és érdekes színházi és színészeti multja van a városnak. 1813-ban tart először színelőadást *Sándorffy József dr. nagyváradi színtársulata*. Két évvel később *Wándza* Mihály jár itt, 1818. jún. 16-án pedig *Kilényi* Dávid igazgató vezetésével megy le egy kis színész-csapat, *Pestről*. Az *Első Mátyás király választása* c. színművet mutatták be az első előadáson, amelyről a »*Hazai tudósítások*« akkor így ír: »Német, rác, örmény, román, előkelők, választottabbak, a logékat kétszeresen fizetve a magyarokkal látszottak az adakozásban büszkén vetélkedni. Örömkönnyelek lobogtak a mágnásaink, főuraink, nemesseink szemében, midőn a temérdek sokaságot a Játzószímben és díszes magyar ruházatot álótt arany homnyi nyelvet a Játzóok padolattján hangzani elfogódva szívekben, látták, hallották és igen is éreztettek.« Az előadásokat a *Simonyi* uccában tartották; 1820-ban új színház nyílik meg német színészekkel. A világosságot gyertyafény szolgáltatja és szabad volt dohányozni. Ezt a színházat kapja meg ez időtájt *Kilényi* Dávid, úgylehet azért, mert a társulatnak *Déryné* volt a főerősége. 1826-ban *Horváth* József az igazgató itt, de egy év múlva ismét *Kilényit* hívják meg, aki akkor különösképen kitűnő társulattal rendelkezik. 1832. nyarán a kassai dal- és színjátszó társaság kap itt hajlékot. 1838. júl. havában a színház művészi színvonalának emelése céljából

szépművészeti bizottságot szerveztek és színházi alapot létesítettek. Ekkor *Pergő* Celestin lesz az igazgató, akinek részben sikerül, a német színészet mellett, a magyar színészetet is megkedveltetni a közönséggel. 1844-ben *Latabár* Endre társasága keresi fel a várost, ugyanebben az évben alakul meg az első műkedvelő-társulat is. Ezután *Szerdahelyi* József, majd ismét *Kilényi* Dávid igazgató nevével találkozunk. 1843-ban nyári színikört építenek a városban; előbb németek, majd magyarok játszanak itt, *Szerdahelyi* József és *Havi* Mihály társaságigazgatók. 1846-ban *Veszter* Sándor, majd *Szerdahelyi* társulatának 15 tagja tart itt előadásokat, akiket *Komáromy* Samu és *Mátray* István színigazgatók váltanak fel. Nemsokára ismét *Kilényi* Dávid és *Csabay*, később pedig *Körössy* Ferenc és *Gócs* Ede társulatát találjuk a városban. 1847-ben ismét társigazgatók kapják meg a színházat, *Szöllőssy-Szabó* Lajos és *Végsey* Sándor. 1848-ban ismét *Gócs* Ede áll a színház élén, azután *Feleky* Miklós, 1849-ben *Philippovits* István, akit 1850-ben *Szabó* József követ. Ez utóbbi kap engedélyt a következő évben is, 1853-ban *Havi* Mihályt veszi maga mellé társigazgatónak és ők 1859-ig fáklyahordozói a nemzeti színészet ügyének. Őket rövid ideig *Budai* József váltja fel az igazgatásban. 1861—64-ig *Szabó* és *Philippovits* állanak a színház élén, akiket *Szilágyi* Béla követ egy évre, majd az 1865—66-os szezont *Hubay* Gusztáv játssza végig. 1866. okt. havától 1873. virágvasárnapig *Follinus* János híres társulata működött a nagymúltú színházi városban. — 1868-ban báró *Bánhid* Béla mozgalmat indít egy új színház építése ügyében. 1872. aug. 3-án a város *Atzél* Péter polgármester indítványára a színházépítésre a *Földhitelezetnél* kölcsönt vett fel, 1874. szept. 21-én felavatták a *Skalmitzky* építész által emelt új színházat. A színház 90 ezer forintba került. (A színház hossza 35 láb, szélessége 36 láb; 3 emelete, 25 páholya, 276 földszinti, 72 emeleti zártszéke és 110 karzati ülése volt.) Az ünnepi megnyitón a *Hunyadi* *László-nyitány*, *Szász* *Károly* prologusa (szavalta: *Prielle* *Cornélia*) és a *Hymnus* elénekélése (*aradi dalárda*) után *A mátrai vadászat* c. eredeti 3 felv. vj. került színre.